

Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi

kar

dolgozat

A könyvtár központi szerepe egy Z-generációs szubkultúrában: Dark

academia

Témavezető: Dr. Fodor János

Készítő: Gellai Gergely

Informatikus könyvtáros szak

2024

Tartalom

Bevezető.....	3
Kutatás módszertan, kutatási kérdések.....	4
A könyvtárlátogatás visszaesésének lehetséges okai.....	5
Templom, mint könyvtár – a tudás templomai	7
A könyvtárak reneszánsza – alkalmazkodás a kor igényeihez	7
A könyvtár, mint kultikus helyszín a populáris kultúrában.....	9
Dark academia.....	12
A Dark academia forrása, népszerű online megjelenési felületei	13
A Dark academia terjedési dinamizmusa	13
Millenniálok.....	14
Dark academia és a divat kapcsolata	16
A SarsCov 2019 járvány és a Dark academia népszerűségének összefüggései a divaton keresztül	16
Hogyan hat a divat a választott szubkultúra szellemiségének az átvételére.	17
Az egyetemi élet és a tanulás romantizálása	21
A könyvtár központi szerepének hangsúlyozása.....	26
A könyvtártudomány népszerűsítése.....	28
Kritikák a Dark academiával szemben	30
Kirekesztő és eurocentrikus	30
Függőségek idealizálása	31
Mentális betegségek idealizálása	32
Elitizmus.....	32
Összegzés	34
Irodalomjegyzék.....	37

Bevezető

A könyvtártudomány, mint a többi tudományág tudománya, a fejlődésünk alapköve, hisz már a kezdetek óta feladata volt a tudás megőrzése és szolgáltatása. Tehát a könyvtártudománynak rendkívül fontos helye van a tudományok között, nélküle a tudományos fejlődés – véleményem szerint – nem létezne, hiszen, ha nem tudjuk őrizni és tárolni a tudást, megakadhat az emberiség fejlődése.

A kutatásom témájaként választott Dark academia szubkultúra szellemiségének mottója szerint a tudás megszerzésének színhelye a könyvtár. Küldetésének fókuszában a társadalomtudományok, a bölcsészettudományok és a művészetek állnak, ezen belül a (klasszikus) irodalom és az öt szabad tudományág¹, de általános céljának tekinti a magasabb edukációra, az egyetemi tanulmányokra inspirálni a társadalmak tagjait.

A szubkultúra kapcsolódási pontja az 1930-50-es évek brit divatja, a Dark academia elsődlegesen az öltözködési stílusával hívja fel magára a figyelmet és tesz szert követőkre. Amikor az egyén kapcsolódik a Dark academiahoz, a rajongók által közzé tett vizuális esztétikán keresztül megismerheti a szubkultúra szellemiségét, az általa közvetített gondolatokat és érzéseket, amelyek motiválóan hathatnak a fiatalokra.

Dolgozatom első részében, a szakirodalmi feldolgozásban röviden áttekintem a könyvtárak szerepében és társadalmi megítélésében az ezredforduló óta bekövetkezett negatív változások okait, majd bemutatom a könyvtárak újra felfedezésének lehetséges jeleit, az erre utaló tendenciákat. Ezt követően röviden bemutatom a könyvtár megjelenését, mint kultikus helyszínt a populáris kultúrában, amelyen belül példákkal kifejtem, hogy a Dark academia szubkultúra által előnyben részesített könyvekben és filmekben általában milyen szimbólumokat hordoz a könyvtár megjelenítése.

A dolgozat második részében általánosságban bemutatom az általam kutatott szubkultúrát és annak szellemiségét. Leírom, hogy mi hívta életre, hol és mikor vált ismertté, és milyen módokon terjed. Kitérek a sajátos stílusjegyeire, fotókon keresztül bemutatom az irányait, továbbá feltárom, hogy hogyan kapcsolódik a könyvtárhoz és az olvasáshoz az általam vizsgált szubkultúra.

¹Irodalom, filozófia, teológia, nyelv, vizuális művészet és előadó művészet

Kutatás módszertan, kutatási kérdések

A kutatásomban az alábbi kérdésekre keresem a választ:

Hogyan ösztönzi a Dark academia a követőit a könyvtárlátogatásra, olvasásra a divaton keresztül?

Hogyan próbálja ez a szubkultúra az egyetemi életet és a tanulást ösztönözni?

Milyen törekvésekkel próbálja a Dark academia a humán- és könyvtártudomány hasznosságát népszerűsíteni?

Milyen kritikák érik a szubkultúrát?

Annak érdekében, hogy kutatási kérdéseimre megtaláljam a válaszokat és megismerjem, hogy a Dark academia popkultúrába való bekerülése hogyan befolyásolta a könyvtárakkal és a könyvtáros foglalkozással kapcsolatos megítélést, a kutatásomhoz a médiaelemzés módszertanát választom, amelyet különböző közösségi média platformokon – TikTok, Facebook, Reddit, Instagram – publikált nyilvános posztok, és az azokra érkezett hozzászólások vizsgálatával végzek. Ezek a platformok olyan közösségi médiumok, amelyeket a Millennial² és a Z-generáció³ általában naponta használ és osztja meg rajta a gondolatait, köztük a Dark academia szubkultúra stílusát kedvelő tartalomgyártók is, akik hatással lehetnek egy nagyobb embercsoportra, mint inspirációforrás. A tartalomgyártók a vizuális esztétika segítségével mutatják be a szubkultúra külső megjelenési jegyeit, elsősorban a divaton keresztül, illetve reprezentálják az általuk követett életstílust, amely szorosan kapcsolódik a Dark academia életérzéshez, amelynek központi elemei a rendszeres könyvtárlátogatás, a klasszikus irodalom és filozófia iránti érdeklődés, illetve a tudományos életpálya iránti vágyódás. Fontos része a szubkultúrának az olvasás, és a kalligráfia gyakorlása.

A felsorolt közösségi média platformok olyan felületek, amelyeken ezeket a stílusjegyeket és életstílust meg tudják osztani a követők.

² Nincs teljesen egyező meghatározás, én az 1981 és 1996 között született korosztályt tekintem millennial generációnak. (britannica.2024)

³ Z generáció a 1995-2012 között született korosztály. (britannica.2024)

A könyvtárlátogatás visszaesésének lehetséges okai

A BBC egy cikkében Pilar Tomas újságíró a brit közkönyvtári rendszer folyamatos leépítésére hívja fel a figyelmet, amely különösen a gazdaságilag hátrányosabb térségeket érinti. A cikk szerzője deklarálja, hogy 2016 óta számos könyvtár zárt be annak ellenére is, hogy a látogatottság 71%-kal nőtt, amely a közösségi terek iránti igényt tükrözi.⁴ Simon Jenkins a *The Guardian*-ban 2016-ban megjelent cikkében⁵ a Nagy-britanniai Nyilvános Pénzügyi és Számviteli Intézet kutatására hivatkozva fejtette ki álláspontját⁶ a témával kapcsolatban. Meglátása szerint a könyvtárak XXI. századi hanyatlásának oka az internet széles körű elérésében, illetve az interneten elérhetővé vált könyvek sokaságában keresendő. Véleménye szerint a könyvtárak eredeti szerepe az információszerzés és a tanulás volt, azonban a XXI. századra a digitalizálás vívmányainak következtében, az érdeklődőnek már nincs szüksége arra, hogy elmenjen a könyvtárba, ha valamiről szeretne többet megtudni. Az általa 2011-2016 közötti időszakot áttekintő statisztika azt mutatja, hogy a vizsgált 5 évben az Egyesült Államokban 343 könyvtár került bezárássra, ezzel együtt a könyvtári dolgozók száma 25%-kal csökkent, továbbá a könyvtár használók száma is 16%-os zuhanást mutatott. A vizsgált időszakban a kölcsönzések száma is jelentősen, helyenként 50%-kal is visszaesett.

Tóth Máté: A könyvtárak 2050-ben⁷ című tanulmányában magyarországi viszonylatban vizsgálja a könyvtárak látogatottságát, amely során a könyvtárba beiratkozott olvasók számait hasonlítja össze. A Könyvtári Intézet statisztikai adatai alapján megállapítja, hogy „A beiratkozott olvasók száma az 1970-es évektől egészen a rendszerváltás időszakáig a lakosság 22- 23%-át tette ki. (Könyvtári Intézet, n.d.) Az 1990-es évek végére mindez 17%-ra csökkent, majd a 2000-es évek folyamán újra 22% fölé emelkedett. A 2010-es évektől kezdve újra csökkenésnek indult és jelenleg megközelítőleg újra nagyjából 18% körül van. (Könyvtári Intézet, n.d.)”⁸

A szerző szerint a változások háttérében demográfiai okok húzódnak, úgy véli, hogy az olvasás és a könyvtárhasználat a társadalom középosztályában elhelyezkedő rétegére jellemző. A rendszerváltást megelőző évtizedekben a társadalom „polgárinak látszó berendezkedése”⁹ és a kiszámítható megélhetés kedvezett a könyvtárhasználatnak, azonban a

⁴ Pilar Tomas: Public libraries in 'crisis' as councils cut services

⁵ Simon Jenkins: Libraries are dying – but it's not about the books

⁶ „The internet stole the monopoly on knowledge but it can't recreate a sense of place.” – Simon Jenkins, 2016

⁷ Tóth Máté: A könyvtárak 2050-ben

⁸ Tóth Máté: A könyvtárak 2050-ben 60. oldal

⁹ Tóth Máté: A könyvtárak 2050-ben 60. oldal

90-es évekre bekövetkezett gazdasági és társadalmi hatások következtében ez a látszólagos biztonság elveszett, amely „a könyvtáraktól való kismértékű elforduláshoz”¹⁰ vezetett, hiszen a megélhetési nehézségek negatív hatást gyakorolnak a kulturális fogyasztásra. A 2000-es évek könyvtárhasználatának emelkedő tendenciái mögött a „felsőoktatás eltömegesedését”¹¹ sejti azáltal, hogy az egyetemi hallgatók körében felülreprezentáltak a könyvtárlátogatók.

Tóth Máté a beiratkozott könyvtártagokat a helyben használat és távhasználat szempontjából is vizsgálta, amelyről megállapította, hogy „A helyben használat mértéke az elmúlt két évtizedben megállás nélkül csökken, a távhasználaté pedig meredeken emelkedik. A 2000-es évek elején egy főre átlagosan három személyes és kevesebb, mint egy virtuális látogatás jutott, a 2010-es évek végére az előbbi kettőre csökkent, utóbbi pedig tíz fölé emelkedett.”¹²

Jenkins, a *The Guardian*on 2016-ban megjelent cikkében¹³ Matthew Battles amerikai történész szavait tolmácsolva azt állítja, hogy a könyvtárak mára már nem szolgálnak a tudás repozitóriumaként¹⁴ Úgy gondolja, hogy a könyvtárak kihasználatlanságának problémája nem az irodalom vagy a könyvek iránti hanyatló érdeklődésben keresendő, hanem abban rejlik, hogy a könyvtárak nem képesek megújulni.

Jenkins tapasztalatait alátámasztja Martin Armstrong statista.com-on 2022-ben megjelent elemzése¹⁵ is, amely azt mutatja, hogy az Egyesült Államokban stabilan nő a könyvkereskedelem és a nyomtatott médium vásárlása 2011 óta, tehát az olvasás népszerűsége nőtt az Amerikai Egyesült Államokban.

Jenkins a *The Guardian* cikkben bővebben is kifejti gondolatait. Meglátása szerint ahhoz, hogy a könyvtárak – hasonlóan a templomokhoz – megújuljanak, szükséges lenne, hogy újra használatba vegyék az olvasók. Felveti, hogy a használatokon kívüli templomokat könyvtárként lehetne tovább hasznosítani, Véleménye szerint a cél az kell, hogy legyen, hogy a könyvtárak közösségi térként lépjenek előre

Azt gondolom, hogy a Jenkins által felvázolt közösségi helyre az Alfa generációnak¹⁶ lenne nagy szüksége, hiszen számukra az úgynevezett „third place”¹⁷ nem létezik.

¹⁰ Tóth Máté: A könyvtárak 2050-ben 60. oldal

¹¹ Ratkó gyerekek gyerekei abba a korba érnek, amikor már felsőoktatásba léphetnek

¹² Tóth Máté: A könyvtárak 2050-ben 61. oldal

¹³ Simon Jenkins: Libraries are dying – but it’s not about the books

¹⁴ „The public library is no longer a church sacred to knowledge.”- Matthew Battles In. Simon Jenkins: Libraries are dying – but it’s not about the books

¹⁵ Martin Armstrong: Page Turner: Printed Book Sales Rising Again in the U.S.

¹⁶ Az a generáció, akik 2010 és 2025 között születtek/fognak születni. (britannica.2024)

¹⁷ Kaetlyn Liddy: Do you have a 'third place?' Here's why finding one is key for your well-being In „third place” egy olyan hely, amely nem a munkahely és nem az otthon. Olyan hely ahová nem „muszáj mennünk”

Templom, mint könyvtár – a tudás templomai

A műemlékek, és jellemzően a templomok könyvtárrá alakulására számos példát láthatunk Európa szerte.

A Skóciában található *Saint Andrews-i* Egyetem 2012-ben megvásárolta a már használaton kívüli *Saint Martyrs* templomot¹⁸ azzal a céllal, hogy egy új, vonzó, olvasásra és kutatásra is alkalmas könyvtárral bővíthessék egyetemüket.

A szintén skóciai *Leakey's bookshop* egy XVII. században épült gall templom, amelyet 1979-ben alakítottak át.

Könyvtárként újjászületett templomokat találunk a Cseh-köztársaság *Olomouc* városában, ahol egy XX. századi templomot alakított át a *Palacký* Egyetem könyvtárrá 1959-ben.

Az eddig bemutatott épületek mellett említésre méltó még a Portugál *Livraria de Santiago* is, amely egy XII. században épült templom volt, azonban mára egy funkcionális antikváriumká alakítottak át.^{19 20}

A könyvtárak reneszánsza – alkalmazkodás a kor igényeihez

Tóth Máté: A könyvtárak 2050-ben²¹ című tanulmánya szerint a személyes használat során a könyvkölcsönzés a legtöbbször igénybe vett szolgáltatása a könyvtáraknak. Egy 2019-ben készült reprezentatív felmérés adatai alapján elmondható, hogy a könyvtár személyes használata során a „használók 96%-a könyvet is kölcsönzött az elmúlt évben (Tóth, 2019). Tény azonban, hogy ennek a legjellemzőbb szolgáltatásnak is erősen csökken a népszerűsége. A 2000-es évek elején megközelítőleg négy és fél dokumentumot kölcsönzött egy átlag magyar, 2019-re ez a szám kettő egész három tizedre, azaz közel a felére csökkent (Tóth, 2019). A kölcsönzés visszaesése tehát még a személyes használatnál is radikálisabb mértékű, amiből arra következtethetünk, hogy a könyvtárban való megjelenés egyre kevésbé jár együtt a könyvek kölcsönzésével. Mit csinálnak a könyvtárakban azok, akik nem kölcsönözni jönnek? Erre egy lehetséges – de nem a kizárólagos – válasz lehet a könyvtári programokat látogatók számának erőteljes növekedése, ami 2005 és 2019 között közel háromszoros volt.”²²

Kutatásom során nem találtam magyarországi adatokat a könyvtárhasználók kor szerinti megoszlásáról, azonban az *American Library Association* 2023-as tanulmányában²³

¹⁸ Az eredeti templomot 1926-ban építették James Gilliespie és James Scott tervei alapján, azonban 2008-ban bezárásra került, mert a templomot addig használó felekezet elköltözött egy másik Saint Andrew-hoz tartozó templomba.

¹⁹ Jenna Scatena: *Livraria de Santiago*

²⁰ IV. melléklet

²¹ Tóth Máté: *A könyvtárak 2050-ben*. 60. oldal

²² Tóth Máté: *A könyvtárak 2050-ben*. 61-62. oldal

²³ Ph.D. Berens, Inman Kathi; Ph.D.Noorda, Rachel: *Gen Z and Millennials How They Use Public Libraries and Identify Through Media Use*

publikáltak szerint a Z-generáció és a millennialok 54% százaléka járt könyvtárban az utóbbi 12 hónapban, amely – megállapítása szerint – kimagasló az előző generációkhoz képest. Arra kérdésre, hogy vajon mi változhatott és miért jár egyre több fiatal könyvtárba, online kutatásom során sok, és különféle válaszokat kaptam, amelyek közül a Reddit²⁴ közösségi platformon közzétett hozzászólások írják le legkifejezőbben, hogy miben változott a könyvtár. A „Z-generáció és a millennialok többet járnak könyvtárba, mint az idősebb generációk tagjai”²⁵ kérdésével foglalkozó, 25 millió tagot számláló csoportban „terriamminute” felhasználó a következőképpen fogalmazta meg, hogy ő mit gondol: „A könyvtárak ingyenesek, nyugalmasak és többet is tudnak nyújtani, mint csak könyveket.”²⁶

Természetesen Magyarországon is változott a könyvtárak funkciója.

Tóth Máté A könyvtárak 2050-ben²⁷ című tanulmányának megfogalmazása szerint „A könyvtárak közösségi terek, programok helyszínei, olyan terek, amelyek nagyon változatos lehetőségeket adnak a rekreációra. A társadalom tagjai az élet legváltozatosabb területein érzik az intézményrendszer hasznosságát: a munkahelykeresésben, a tanulásban, a munkában, a mindennapi ügyek intézésében, a társas kapcsolatokban (Vakkari, Aabø, Audunson, Huysmans, & Oomes, 2014). Mindez persze mind ugyanarra vezethető vissza: a szakszerűen gondozott gyűjteményre, az információ és a tudás rendszerszerű szolgáltatására, amely az élet legváltozatosabb területein képes hasznosulni.”²⁸ annak ellenére, hogy a könyvtári kölcsönzések száma Magyarországon is visszaesett, a „(...) könyvtári programokat látogatók száma 2005 és 2019 között közel háromszoros volt.” Tehát arra a kérdésre, hogy mit csinálnak a könyvtárban azok a látogatók, akik nem kölcsönözni járnak a könyvtárakba”²⁹, valós lehet az a válasz, „hogy programokon vesznek részt”³⁰, amely viszont arra enged következtetni, hogy a könyvtárak igenis képesek a megújulásra.

Gyakori, hogy a könyvtárak helyet biztosítanak rendezvényeknek, mint például az Animus által megrendezésre kerülő „Karácsony a Roxfortban”³¹ nevű könyvtári esemény, amelyet egy promóció keretein belül az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Egyetemi Könyvtár és Levéltárban tartanak. Az esemény egy Harry Potter tematikájú, gyakorlatilag könyvbemutató est, amelynek keretei között különböző programokkal várják az esemény iránt érdeklődőket.

32

²⁴ Libro_Artis: „Gen Z and millennials visit libraries at higher rates than older generations”

²⁵ „Gen Z and millennials visit libraries at higher rates than older generations”

²⁶ V. melléklet

²⁷ Tóth Máté: A könyvtárak 2050-ben. 66. oldal

²⁸ Tóth Máté: A könyvtárak 2050-ben. 66. oldal

²⁹ Tóth Máté: A könyvtárak 2050-ben. 62. oldal

³⁰ Tóth Máté: A könyvtárak 2050-ben. 62. oldal

³¹ Animus Kiadó: Karácsony a Roxfortban - Meghívó

³² A könyvbemutatóhoz történő csatlakozás feltétele, hogy az érdeklődő megvásárolja az Animus által kiadott „Karácsony a Roxfortban”

Mivel a Harry Potter univerzum közel áll a Z-generációhoz, illetve a könyvtár ikonikus színhelye a könyvsorozatnak, ezért a szervezők helyszínválasztása³³ fokozott érdeklődést váltott ki a rajongókból. Tekintettel arra, hogy a rendezvény meghirdetését követően egy héttel már lezárult a regisztráció lehetősége a férőhelyek hiánya miatt, a szervező Animus kiadó hozzászólásban reagált a nagyszámú érdeklődők felé: „Dolgozunk a tágító bűbájunkon, és a jövőre nézve sokkal több ilyen eseményt tervezünk!”

Természetesen más könyvtárak is szerveznek rendszeresen különböző könyvtári eseményeket az érdeklődők számára, mint például a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár (továbbiakban FSZEK), amely valamennyi tagkönyvtárában megannyi programmal várja az olvasókat, és amelyeknek keretein belül minden látogató találhat kedvére való eseményt.

Azonban a könyvtárak nem csak program és közösségszervezéssel töreksenek a megújulásra, hanem olyan globális törekvésekkel is, mint a zöld szemlélet és ökológiai gondolkodás, amelynek eredménye a „zöld könyvtárak”. A program megvalósítása során nagy hangsúlyt fektetnek a környezettudatosságra a fenntartható fejlődés és a környezetvédelem jegyében, mind a könyvtári szolgáltatások, mind pedig a könyvtáráépület működésének szempontjából, amely társadalmi szinten is hasznos.

A program az IFLA³⁴ és az ENSZ közös kezdeményezése, amelyre reakcióként 2017. november 22-én Budapesten az MKE (Magyar könyvtárosok egyesülete) szervezésében megvalósult a program legnagyobb magyarországi konferenciája, „Könyvtárosok az ENSZ 2030 Agenda és a fenntartható fejlődés megvalósításáért”³⁵ címmel. A konferencia keretein belül ismertetett tervezetben olyan célok kerültek megfogalmazásra, mint pl. a szegénység megszüntetése a könyvtárak segítségével, az egészséges életmódra nevelés, vagy a nemi egyenlőség megteremtése, nem csak könyvtárakban, de valamennyi munkahelyen.

A könyvtár, mint kultikus helyszín a populáris kultúrában

A könyvtár, mint helyszín, számtalanszor megjelenik többek között a kaland és *fantasy* filmekben³⁶, amely során a szereplők egy könyvtárban találkoznak a rejtély kulcsával, vagy tesznek szert új ismeretekre, amelyek később segítenek a történeti cselekmény megoldásában. Tapasztalataim szerint ezekben a filmekben a könyvtár, mint helyszín, kivétel nélkül a tudást, a bölcsességet és gyakran az elrejtett (titkos) tudást szimbolizálja,

című könyvet, majd regisztráljon az eseményre, amelyet követően hozzá jut a könyvbemutatóon való részvételre feljogosító meghívóhoz.

³³ Az ELTE Könyvtár és Levéltára a roxforti könyvtárra emlékeztetheti az érdeklődőket.

³⁴ international federation of library association

³⁵ Magyar Könyvtárosok Egyesülete: Könyvtárosok az ENSZ 2030 Agenda és a fenntartható fejlődés megvalósításáért, Az MKE válasza az IFLA kezdeményezésére

³⁶ Ilyen filmek pl.: A da-vinci kód, vagy a Harry Potter első és második része is; A Múmia, vagy a Titkok könyvtára, illetve az Indiana Jones filmek

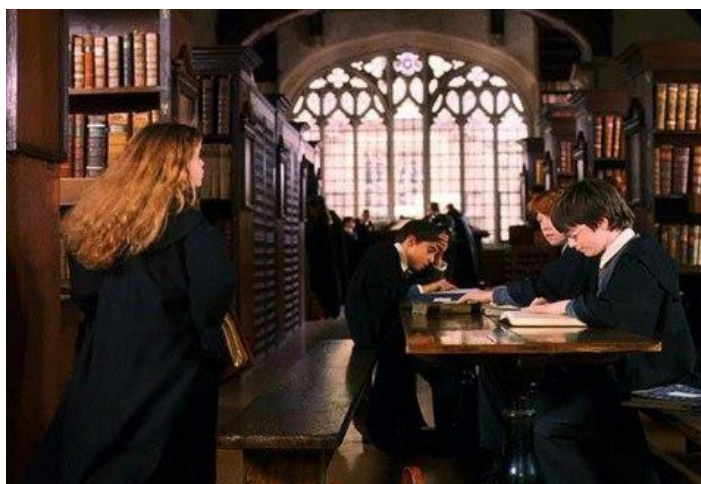
ahogyan a Dark academia esztétikában is, ahol a könyvtár atmoszférájának alapja a titokzatosság és melankólia.

Ebben a szubkultúrában a könyvtárak alapvetően az intellektuális törekvést, a tanulás iránti olthatatlan vágyat és a múlt iránti nosztalgiát szimbolizálják.

Az ilyen típusú könyvekben és filmekben gyakran különböző formában, de elhangzik a szereplőktől egy mondat arról, hogy „el kell menni a könyvtárba”. Ez jellemzően a Harry Potter filmekben is így van, amely egy bentlakásos iskolában játszódik, a film egyik központi eleme pedig a nyomozás egy sötét entitás és a titkok után egy olyan világban, amely számunkra, mint egyszerű *muglik*,³⁷ láthatatlan.

A történet helyszínéül szolgáló iskola³⁸ mindenekelőtt a tudást helyezi előtérbe, ezért hangsúlyosabban jelenik meg a sorozat könyveinek olvasásakor, mint amennyire a filmadaptációban szerepet kap. A könyvtár³⁹ a történet szempontjából is egy kulcsfontosságú hely, amely esztétikáját tekintve igazi Dark academia könyvtár lehetne.

2.kép: A Roxfort könyvtára⁴⁰

A félhomály a történetben rejtőző titkokat, titokzatosságot és egy fölöttes, sötét erő folyamatos fenyegetését szimbolizálja.

A történetben a könyvtár „zárt szekciója” egyértelműen a tiltott tudást szimbolizálja, hiszen ott van elrejtve a varázs tudás legjava, a legnagyobb titkok a magyarázatokkal együtt. A diákok azért nem férnek hozzá azokhoz a könyvekhez, mert a titkos varázslatokat rossz események előidézésre is lehetne használni, amelyeknek a lehetőségéről jobb, ha tudomást sem szereznek.

³⁷ Varázstalan ember

³⁸ Roxfort Boszorkány- és Varázslóképző Szakiskola

³⁹ A film könyvtárjeleneteinek az Oxfordi Egyetem Bodleian Könyvtárának legrégebbi olvasóterme, a Duke Humfrey könyvtár adott helyet.

⁴⁰ Lásd: képjegyzék

3.kép: Harry Potter a Bölcssek köve című részben a zárt szekcióban⁴¹

A könyvtárak által őrzött „rejtett tudás” nem csupán csak irodalmi fikció, a valóságban is létező funkciója lehet a könyvtárnak. Világszerte találhatóak a publikum elől elzárt könyvtárak, közöttük számos magángyűjtemény, de akadnak államilag finanszírozottak is, amelyek szintén nem érhetőek el a nagyközönség számára. Ezek közé sorolható a vatikáni könyvtár, más néven a Vatikáni Apostoli Könyvtár, amely gyakran áll összeesküvés elméletek középpontjában. Az egyik, talán legismertebb összeesküvés elmélet a *Da-Vinci kód*. Dan Brown műve indította el a nagyközönségben azt a gondolatot, hogy a Vatikán könyvtárában, és az az alatt található levéltárban talán több információ lehet elrejtve, mint azt általában gondolnánk.

Magyarországon is találhatóak olyan könyvtárak, amelyek bizonyos szegmensei zártak, közöttük az Eötvös Loránd Tudományegyetem főkönyvtárának bizonyos részlegei. Én az egyetem könyvtárában dolgozom, s úgy gondolom, belelátok a könyvtár működésébe és állományának azon részeibe is, amelybe az átlag könyvtárlátogatónak nincs lehetősége, mert elzártan kezeli a könyvtár. Ezek közé tartoznak azok a műkincsek, amelyeket nagyon ritka esetekben, kivételes kutatóknak és akadémikusoknak ad ki a könyvtár.

⁴¹ Lásd: Képjegyzék

Dark academia

A dark academia egy olyan esztétikai és életmódbeli irányzat, amely az intellektualitásra, a művészetekre és a gótikus elemekre épít a viktoriánus kori divattól és az irodalomtól egészen a klasszikus tanulmányokig. Nagyon fontos kihangsúlyozni, hogy ez a szubkultúra alapvetően a közösségi oldalak tematikus csoportjaiban megjelenített fotókkal, videókkal és a sötét akadémia irodalmán keresztül kommunikál a követőivel. A szubkultúra rajongói gyakran látogatják a könyvtárakat, antikváriumokat és múzeumokat. Az elsődleges cél az egyetemi, vagy más oktatásbéli siker elérése, az olvasottság és a lexikális tudás megszerzése, de főként a hét klasszikus tudományág iránti elköteleződés.⁴² A dark academia szellemiségében visszatükrözi, hogy egy „igazi” akadémikus, aki vágyódik az akadémiai életpálya iránt, nem csak egy tudományterületre összpontosít, hanem valamennyi tudományra. A szubkultúra szellemiségének egyik üzenete, hogy a matematika, a fizika megfér a filozófia, vagy az irodalom, esetleg a lingvisztika mellett, tehát a reál és humán tudományok művelése nem kizárólagos. A szubkultúrát követők, a kifejezetten Dark academia *aesthetic* regényeken túl előszeretettel olvassák az ókori görög és klasszikus római irodalmat és filozófiát.⁴³

A szubkultúra elsősorban a filozófia, filológia, nyelvészet⁴⁴, az irodalom és a könyvtárosságra fókuszál, emellett a hét művészeti ág is ide sorolható, mint a zene, a költészet, a festészet, amelyeket, ha művelnek is a követők, arra többnyire nem hivatásszerűen tekintenek, hanem inkább kiteljesedésre módot adó, kreatív alkotó folyamatként.

4.kép: Dark academia szubkultúra érdeklődési fókuszai⁴⁵

⁴² Dark academia: a social media aesthetic and subculture concerned with higher education, writing and poetry, the arts, and classic Greek and Gothic architecture. The subculture is associated with ancient art and classic literature. (collinsdictionary, 2023)

⁴³ VI. melléklet

⁴⁴ Ezen belül kiváltképp a holt nyelvek kerülnek előtérbe

⁴⁵ Lásd: Képgyűjék

A követők – annak érdekében, hogy a leendő akadémikusok számára ismét csábítóvá és megbecsültté váljanak – szeretnék visszahozni azt az időszakot, amikor nem csak a reál, hanem a humán tudományágak is versenyképesek és megbecsültek voltak.

A szubkultúra egyik legfontosabb üzenete az, hogy a tudás megszerzésének színhelye a könyvtár, amely gyakorlatilag a Dark academia vizuális ábrázolásának és szellemiségének, mint színhely, a középpontjában áll.

A könyvtár egyfajta menedékként is szolgálhat azok számára, akik szeretnek nyugodt helyen, csendben elmélkedni.

A Dark academia forrása, népszerű online megjelenési felületei

Tapasztalataim szerint, az elmúlt években a könyvtárak népszerűbbé válását a könyvtári szolgáltatások átalakulásán túl, a különböző szubkultúrák megjelenése is segítette, mint például a dolgozatomban témájaként szolgáló Dark academia is, amely 2015-ben online közösségi média platformon jelent meg, majd kezdett népszerűbbé válni és más közösségi média felületekre is áttérjedni.

A fő platformok, ahol a tartalomgyártók „aesthetic” irányzatokat készítenek a Tumblr, TikTok, Instagram, Pinterest, Facebook, sőt még a YouTube is ezek közé sorolható. Minthogy az esztétikák rendkívül sokfélék, ezért jellemzően egymástól teljesen eltérő vizuális identitással rendelkeznek, mint például az utóbbi évek legnépszerűbb esztétikai irányzatai a *Light academia*⁴⁶, *Cottagecore*⁴⁷, *Feralcore*⁴⁸ és *Fairycore*⁴⁹ és nem utolsósorban a Dark academia⁵⁰ is.

A Dark academia terjedési dinamizmusa

A Dark academia szubkultúra viszonylag új trend, ezért kutatásom során nem találtam hiteles statisztikát, amely felmérte volna a szubkultúra követőinek számát, illetve terjedési dinamizmusát, ezen adatokra csak a különböző online közösségi platform felületeken közzétett posztok megtekintéseinek számából lehet következtetni.

Bár ez a szubkultúra először a Tumblr felületén jelent meg, a rajongók robbanásszerű növekedésére akkor került sor, amikor megjelent a TikTokon is.

Hannah Southwick 2022-es „*What is dark academia? An explainer on Gen Z's favorite*

⁴⁶ VII. melléklet

⁴⁷ VIII. melléklet

⁴⁸ IX. melléklet

⁴⁹ X. melléklet

⁵⁰ XI. melléklet

aesthetic” (Mi az a dark academia? Egy magyarázat a Z generáció kedvenc esztétikájáról) cikke szerint, a TikTokon „a *#darkacademia*” hashtag 2020 vége óta terjed, és mára 1.8 milliárd megtekintéssel büszkélkedhet,⁵¹ amely szám folyamatosan növekszik.

Reményi Diána a fashionstreetonline.hu 2022-ben megjelent cikkében⁵² ismerteti a szubkultúra népszerűségi dinamizmusát, amely szerint a TikTok-on a *#darkacademia* hashtagre keresve 520 milliós megtekintés található, a *#darkacademiaaesthetic* esetén 76 millió a megtekintések száma, azonban a *#darkacademiaoutfits* hashtagre keresve csupán csak 9 millió megtekintést mutat a platform. A cikk írója szerint ebből az látszik, hogy „egy futó trendnél jóval többről van szó”⁵³, számomra viszont ez az adat azt is mutatja, hogy maga a szubkultúra nagyobb érdeklődésre tesz szert, mint a szubkultúrát kísérő külső megjelenési trend. Ennek többek között az lehet az oka, hogy a dark academia divat 2022-ben minden bizonnyal már ismert volt a követők számára, mivel a gótikus és vintage trenddel is fedést mutat, amelyet a legtöbb Z generációs és milleniál is jól ismer.

Millenniálok

A szubkultúra célközösségében a fiatokra, a fiatal felnőttekre fókuszál, azonban tapasztalataim szerint a szubkultúra különböző szegmensei eléri a felnőtt és a középkorban lévő korosztályt is, ennél fogva a szubkultúra esztétikai hatása korosztályonként változóan nyilvánul meg.

A medium.com-on 2021 februárban egy 43 éves édesanya számolt be arról, hogy 2020-ban megismerkedett a Dark academia esztétikával, amely hatására az otthoni környezetének külsőségein is változtatott, illetve a szubkultúra szellemiségét követve újra tanulmányokba kezdett.

5.kép: Dark academia otthoni környezetben⁵⁴

⁵¹ Hannah Southwick: What is dark academia? An explainer on Gen Z's favorite aesthetic

⁵² Reményi Diána: Dark academia Aesthetic – íme a trend, ami a Y2K-t is kenterbe veri

⁵³ Reményi Diána: Dark academia Aesthetic – íme a trend, ami a Y2K-t is kenterbe veri

⁵⁴ Lásd: Képgyűjék

Úgy érzi, ez a szubkultúra nem divat, hanem egy hangulat, egy életérzés. Ma már sokkal kevesebb időt tölt a közösségi médiafelületeken, sokat olvas az otthonában kialakított hangulatos környezetben, és csak azért tanul idegen nyelvet, mert azt akarja tenni, nem pedig kötelezettségből.⁵⁵

A cikk írója a milleniálok korcsoportjába tartozik, akiknek Lara López Millán művészettörténész 2023-as „A Dark academia esztétika: nosztalgia a múlt iránt a közösségi platformokon („The Dark Academia aesthetic: nostalgia for the past in social networks”) című publikációja szerint⁵⁶ jövőképe bizonytalanná vált a pandémia járvány időszakában tapasztalt társadalmi nyugtalanság következtében. Ez a bizonytalanság érzés hívta elő a nosztalgiát a múlt iránt – jellemzően az elmúlt századokra fókuszálva – amelyet „aesthetic”-nek neveznek, és jelenleg is a közösségi hálón élik aranykorukat.

„Aesthetic”-ek alatt a „vizuális koherenciát fenntartó közösségek halmazát”⁵⁷ érti, amelyek online platformokon alakulnak ki.

Egy tematikus facebook csoportban⁵⁸ közzé tett poszt alapján úgy tűnik, hogy a szubkultúra vonzása a milleniáloknál idősebb korosztályt is elérte. Egy nyugdíjas biológia professzor arra volt kíváncsi, hogy a csoportban van-e rajta kívül más, aki tényleg akadémikus/tudós. Összesen 126 komment érkezett a posztra, amelyben párbeszéd is kialakult, tehát a beszélgetésben résztvevők és érdemi választ adók száma ennél kevesebb. A válasz kommentekből kiderült, hogy a csoporttagok jelentős számban rendelkeznek PhD fokozattal, illetve néhány esetben említik a DLA⁵⁹ fokozatot is, főleg a művészeti területeken, többen pedig jelenleg is a doktori tanulmányaikat végzik.

A leggyakrabban említett szakterületek között a humán tudományok (pl. irodalom, történelem, filozófia), a társadalomtudományok (pl. szociológia, pszichológia), valamint a természettudományok (pl. biológia, matematika) szerepelnek.

A hozzászólások alapján nehéz pontosan meghatározni a különböző generációk arányát, de többen kifejezetten említik, hogy nyugdíjasok, mások pedig azt, hogy jelenleg is aktívak a kutatás vagy az oktatás területén. A nemek arányát tekintve a válaszadók jelentős többsége nő.⁶⁰

⁵⁵ Amanda O'Bryan: How I'm Using the Dark Academia Aesthetic to Overcome Seasonal Depression

⁵⁶ Lara López Millán: The Dark Academia aesthetic: nostalgia for the past in social networks

⁵⁷ Lara López Millán: The Dark Academia aesthetic: nostalgia for the past in social networks

⁵⁸ Chip Codella: Dark academia In: Facebook

⁵⁹ Doctor of Liberal Arts

⁶⁰ XII. melléklet

Dark academia és a divat kapcsolata

Mivel jómagam is mindig vonzódtam az alternatív divatirányzatokhoz – tinédzser koromban a Steampunk⁶¹ stílust követtem – ezért a Dark academia, mint esztétikai irányzat, a megjelenését követően viszonylag rövid időn belül felkeltette az érdeklődésemet, így az elmúlt évek alatt folyamatosan követtem a szubkultúra különböző irányzatainak jellemzőit. Tapasztalataim szerint az online felületen terjedő különböző szubkultúrák követőinek a divatstílusa az, amely elsősorban figyelemfelkeltő sajátossággá válik, amelyre jelen esetben a Dark academia legnagyobb számú korosztályába tartozó követőtábor is, a Z generáció elsősorban felfigyelt.

Megfigyelhető, hogy a divatiparra sok esetben hat a filmipar. Gyakori jelenség, hogy nagy sikerű filmekre oly módon reagálnak a divatházak, hogy általuk újonnan tervezett kollekcióik felidézik a szereplők öltözködési stílusát mind szín, mint akár anyagminta vagy összehatás világában. Ez a jelenség volt látható például a *Sabrina a tini boszorkány* vagy a *Holt költők társasága* című filmek esetében is, amely időszakban a „darkosabb”, gót stílusban megtervezett ruhadarabok már elérhetőek voltak, míg a Tumblr, és vele a Dark academia *aesthetic* még ismeretlen volt. Azonban az elmúlt években, amióta a szubkultúra az online világba „berobbant”, több tervező és divatház is⁶² előállt azon kollekcióival, amelyet kifejezetten a Dark academia ihletett.⁶³

Ugyanakkor a közösség tagjai nem feltétlenül engedhetik meg maguknak, hogy elismert divatházak termékeit viseljék. Mivel a divatipar széles körben kínálja az ilyen stílusban megalkotott kreációit, ezért ezeknek a termékeknek az ára sokkal alacsonyabb összegért is elérhető, mint a nagy divatmárkák által kínált árucikké.⁶⁴

A SarsCov 2019 járvány és a Dark academia népszerűségének összefüggései a divaton keresztül

Annak ellenére, hogy a Dark academia követők száma folyamatosan növekedett, az igazi áttörést a Covid járvány időszakában érte el. Sok más mellett az a kérdés is felmerülhet, hogy miért éppen egy olyan időszakban mutat felívelést egy divatot alakító szubkultúra követőinek száma, amikor világjárvány tombol, az emberek pedig bezárkóznak.

Ennek az oka az lehet, hogy „*A divatot erősen áthatják az érzelmek. (...) Az érzelmek (...)*

⁶¹ Viktoriánus stílusú szubkultúra az 1980-as évek végétől

⁶² Yohji Yamamoto, Maria Grazia Chiuri- Dior, Raf Simons

⁶³ XIII. melléklet Dior modell

⁶⁴ XIV. melléklet

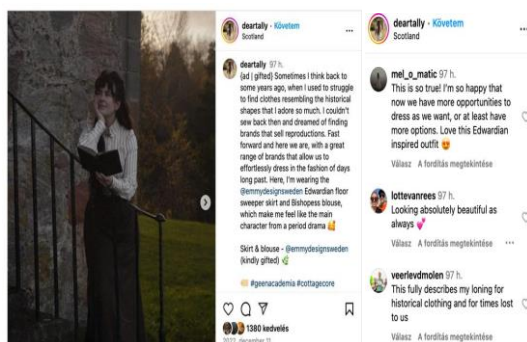
olyan belső folyamatok, amelyeket egy az egyén számára fontos és aktuális esemény mozgat, (...) Plutchik széles körűen elfogadott elmélete szerint az elsődleges érzelmek képezik az érzelmek létezésének alapját. Ezek a megérzés, az elfogadás, a meglepődés, az öröm, a félelem, a harag, a szomorúság, az elégedetlenség.”⁶⁵ Tehát elképzelhető, hogy sokan éppen azért ebben az időszakban kapcsolódtak ehhez a szubkultúrához, mert félelmet éreztek a járványtól, amely „sötétséget”, depressziót idézett elő belőlük, így könnyen kapcsolódtak az esztétika vizuális megjelenéséhez, ezen keresztül pedig magához a Dark academiahoz is. Ez arra enged következtetni, hogy a – többségében – Z generációs fiatalokat, miután lelkileg kimerültek a járvány társadalmi következményeiben, a Dark academia esztétika felfedezése során, az online térben megjelenített képek hangulata nyugalommal töltötte el, ezért nőtt robbanásszerűen a követők száma.

Hogyan hat a divat a választott szubkultúra szellemiségének az átvételére.

Egy félelmekekkel és szorongással telített társadalmi légkörben talán teljesen érthető, ha az emberek egy része menekülést, kapaszkodót és megnyugvást keres és talál egy adott szubkultúrában azzal, hogy ha csak rövid időre is, de valaki más lehet képzeletben, mint aki valójában, és valahol más helyen, más időben érezheti magát, mint ahol éppen van. A Dark academia esztétika éppen ezt a mentális és érzelmi igényt szolgálta ki a nosztalgia idéző öltözködési stílusával, az irodalmával és a félhomályos, gótikusnak és misztikusnak tűnő titokzatos látványvilágával.⁶⁶

Amíg a követők képesek voltak belemerülni a Dark academia világába, addig felvehettek egy valós, vagy maguk által kreált személyiséget, amelyben az öltözködés is segítette őket, ilyen módon is a pszichikai egyensúly elérésére törekedve, amely pozitív érzéssel járt.

6.kép: Kreált személyiség öltözködési stílus segítségével⁶⁷

⁶⁵ Kovács Kármén: 2.1. Az érzelmek által vezérelt divátjóság fogyasztó In. A divattermékek fogyasztása és a divatterjedés racionális és emocionális mozgatói 20. oldal.

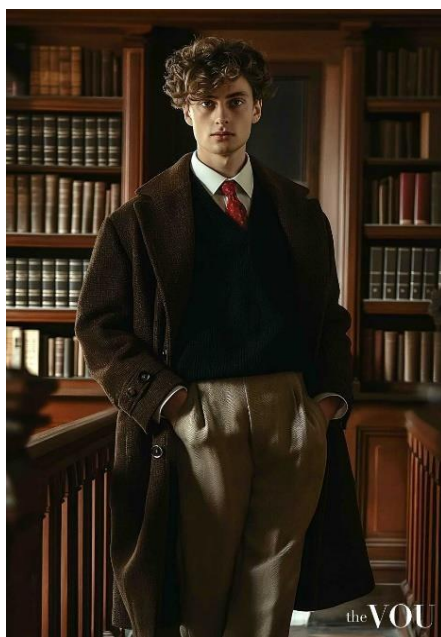
⁶⁶ XV. melléklet

⁶⁷ Lásd: Képgyűjtemény

A poszt alatti kommentek között több követő is kifejezi örömét az iránt, hogy míg néhány éve alig találtak a szubkultúrának megfelelő öltözetet, ma már sokkal több lehetőségük van.

Úgy gondolom, hogy azáltal, hogy az emberek pozitív érzéseket kapcsoltak a Dark academia-hoz, azzal érzelmileg és pszichésen kompenzálódtak egy számukra rendkívül megterhelő időszakban. Ezen gondolataimat alátámasztja a Jordan Efremov, Marija Kertakova és Vangja Dimitrijeva Kuzmanovska: *expression of personality through dressing*⁶⁸ (*A személyiség kifejezése az öltözködésen keresztül*) című 2021-es publikációban leírtak is, amely szerint az emberek az öltözködéssel képesek bizonyos hiányosságaikat ellensúlyozni, amely segíti őket a pszichológiai egyensúly elérésében. A szerzők szerint az emberek törekszenek arra, hogy a divaton, az öltözködésen keresztül fejezzék ki önmagukat, illetve, hogy az öltözködési stílus befolyásolja az ember gondolkodását, különböző módokon inspirálóan és motiválóan hat az egyénre. Tehát azok az emberek, akik a Dark academia trenddel találkozva öltözködésükben is felidézik a múlt század eleji divatot, azoknak a gondolkodására is hatással lehet a korszak kultúrája, hangulata és társadalmi elvárásai. A szubkultúra szellemiségének hatása, a könyvtár, a könyvek és az olvasásra való inspiráció egyértelműen megfigyelhető a követők között.

7.kép: A szubkultúra szellemiségének hatása az öltözködéstre⁶⁹

⁶⁸ Efremov, J., Kertakova, M., & Kuzmanovska, V. D.: Expression of personality through dressing.

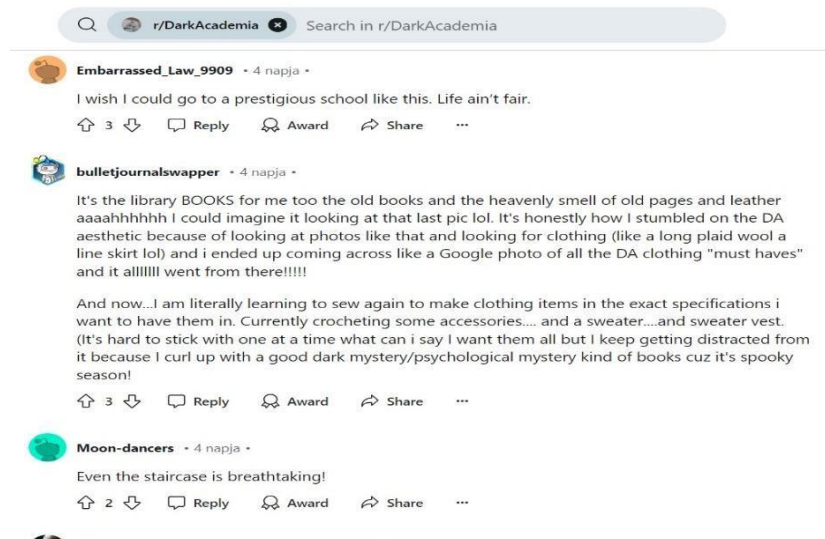
⁶⁹ Lásd: Képjegyzet

8.kép: A szubkultúra szellemiségének hatása az öltözködése⁷⁰

Erre utal a Reddit.com-on egy követő kommentje is, aki arról számol be, hogy a Dark academia divatstílus iránt érdeklődve keresett rá a szubkultúrára, azonban a képek, amelyeket a Google-on talált, magával ragadták, inspirálták arra, hogy újra tanulni kezdjen (varrni) illetve a szubkultúrára jellemző misztikus könyveket olvasson.

9.kép: A szubkultúrával történő azonosulás lehetséges folyamata⁷¹

Lara López Milán művészettörténész tanulmánya szerint⁷² a vizuális nosztalgia célja a vizuálisan megjelenített tárgyak megszépítése, amelyek esztétikailag különböznek egymástól, de a múlt századokra vagy évtizedekre utalnak. Az „aesthetic” közösségekben számos példát láthatunk erre úgy, mint az 1950-es évek Valentin-napi kártyái a Lovecore,

⁷⁰ Lásd: Képjegyzet

⁷¹ Lásd: Képjegyzék

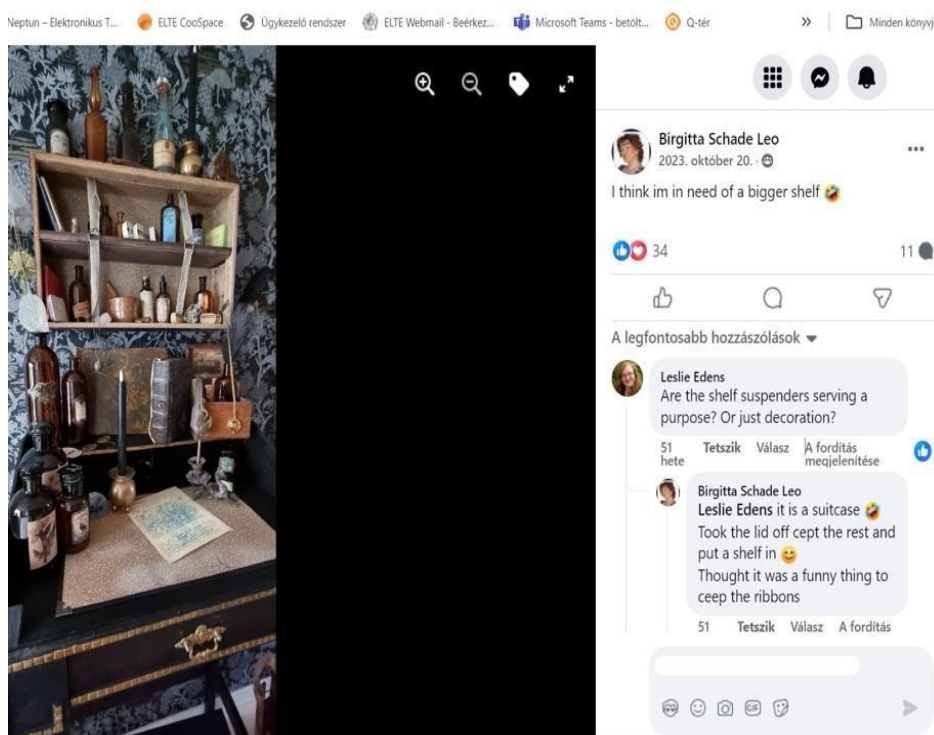
⁷² Lara López Millán: The Dark Academia aesthetic: nostalgia for the past in social networks

vagy a viktoriánus botanikai enciklopédiák a *Cottagecore* esetében.⁷³

A Dark academia szubkultúrát az online térben követve azt tapasztaltam, hogy a pandémia időszakában a fotókkal megosztott posztok erőteljesebben tükrözték a nyugalom iránti vágyat, az elrejtőzés vágyát, illetve egyben tükrözték is a szubkultúra követőinek lelki állapotát oly módon, hogy bár a „dark” irányzat eleve kereteket szab, a megjelenített fotók többsége sötétebb színtónusokkal operált.

A járvány elmúltával és a lezárások feloldásával a stílusirányzat árnyalatai világosabbá váltak, egyre inkább a könyvekhez, az olvasáshoz kapcsolódtak, így közvetítve azt az érzést, hogy a posztolók nyugalmat találnak abban, hogy egy félhomályos szobában, karosszékben ülve, bekuckózva olvasnak. A posztokban közzétett fotók a sötétebb tónusú, gótikus hatást ébresztő bútorok és félhomályos – sok esetben gyertyákkal történő megvilágítás ellenére – is harmóniát tükröznek, a külső szemlélőben azt az érzést keltve, hogy a rohanó hétköznapiakat követően az ember hazaér arra a helyre, amely valóban kifejezi az ő személyiségét, és amely hely az otthona.

10.kép: Dark academia otthoni környezetben (2023) ⁷⁴

⁷³ XVI.melléklet

⁷⁴Lásd: Képjegyzék

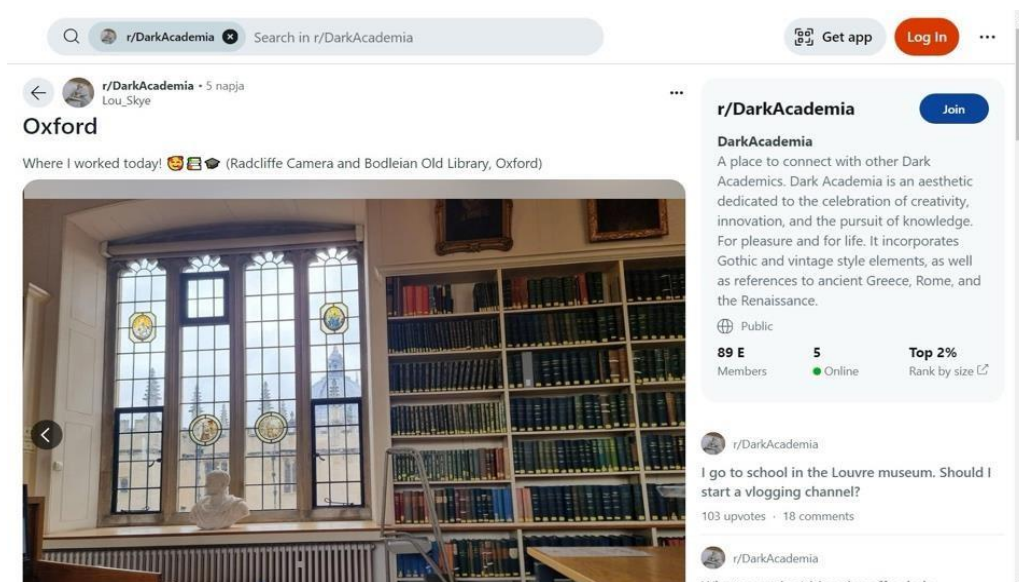
Az egyetemi élet és a tanulás romantizálása

A szubkultúra egyetemi élet iránti rajongása szembetűnő lehet, ha belépünk a Reddit #darkacademia hashtaggel ellátott egyik találatára, ahol a csoport nyitóképe az Angol Oxford Egyetem könyvtárépületét ábrázolja.

11.kép: Oxford Egyetem könyvtárépülete kívülről⁷⁵

12.kép: Oxford Egyetem könyvtárépületének egy része belülről⁷⁶

⁷⁵ Lásd: Képgyűjék

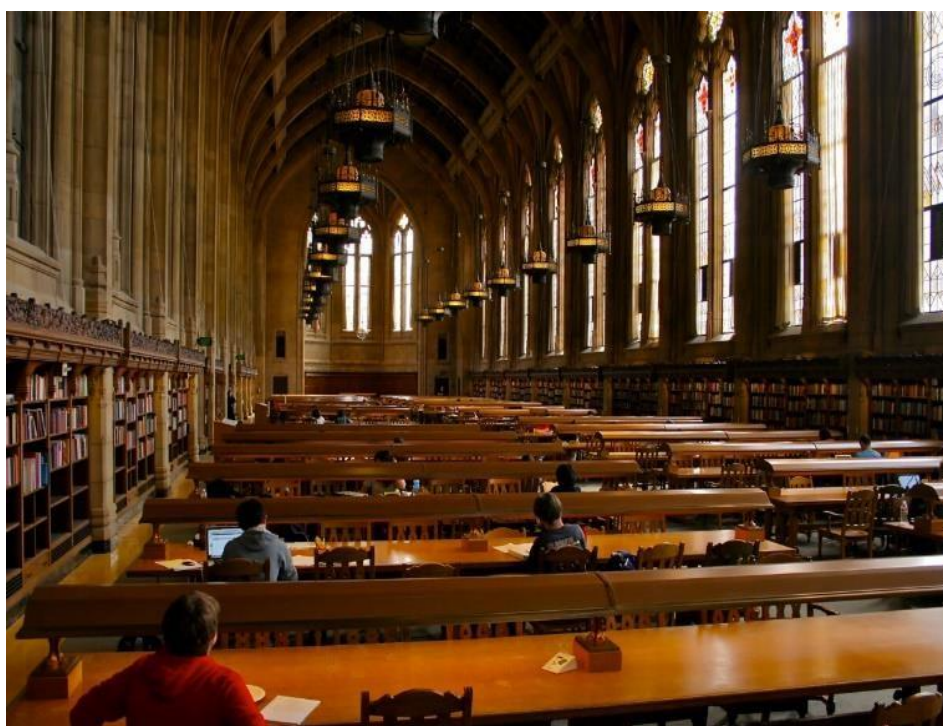
⁷⁶ Lásd: Képgyűjék

A megjelenő hozzászólásokban csodálják a posztolót azért, hogy az Oxford könyvtárában dolgozzon, illetve vannak, akik sajnálkoznak a fölött, hogy nem tudnának bejutni erre az egyetemre.

A szubkultúra esztétikájának megfelelő egyetemi könyvtárakról posztolt fotók jól közvetítik a szubkultúra által romantizált egyetemi életet, a múlt idealizálását, amely nosztalgikus érzést keltve kapaszkodót és célt adhat azon fiatalok számára, akik úgy érzik, jövőjük bizonytalan.

Az egyik legimpozánsabb Dark academia esztétikát idéző könyvtár az Egyesült Államokban, Seattle-ben található. A Suzzallo és Allen egyetemi könyvtárak, ezen belül is a Suzzallo hatalmas olvasóterme, tölgyfapolcokon található könyvgyűjteménye, gótikus csillárjai és félhomályos olvasóterme inkább egy katedrálisra emlékezteti az odalátogatókat, igazán kifejezve azt, hogy a könyvtár a tudás temploma.

13.kép: Suzzallo olvasóterme⁷⁷

Azon túl, hogy a fotókkal tanulmányok folytatására ösztönzik egymást a követők, egyben az egyetemi élethez fűződő romantikus, nosztalgikus érzés is felszínre kerül, azt üzenve a követőknek, hogy az elérendő cél, a minél magasabb szintű tudás megszerzése.

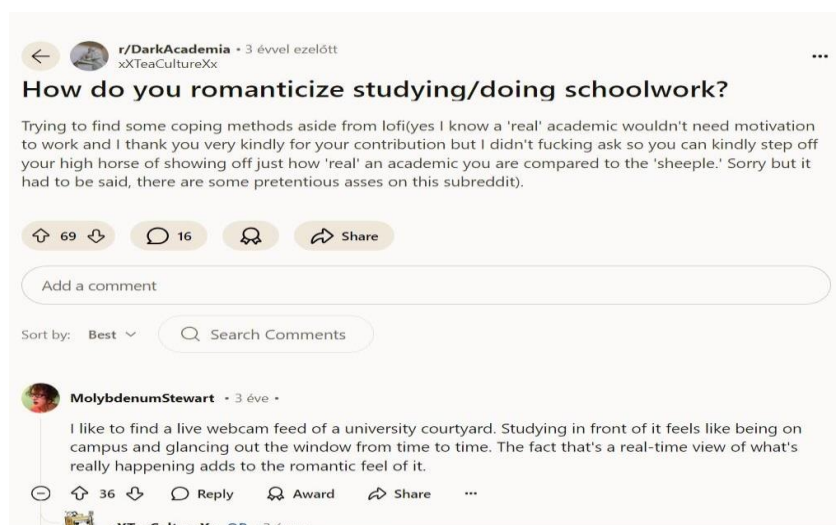
⁷⁷ Lásd: Képgyűjék

14.kép: ELTE egyetemi könyvtár⁷⁸

Előfordul, hogy az egyetemi élet elképzelése is motiválóan hat a csoporttagokra. Egy követő a reddit posztjában a tanulás romantizálásával illúziót teremt magának azzal, hogy házi feladat készítése során egy egyetem udvaráról néz élő videót, amely során annak az illúziója keríti hatalmába, mint ha egy egyetemen ülne, és időnként kinézne az ablakon.

15.kép: Tanulás romantizálása⁷⁹

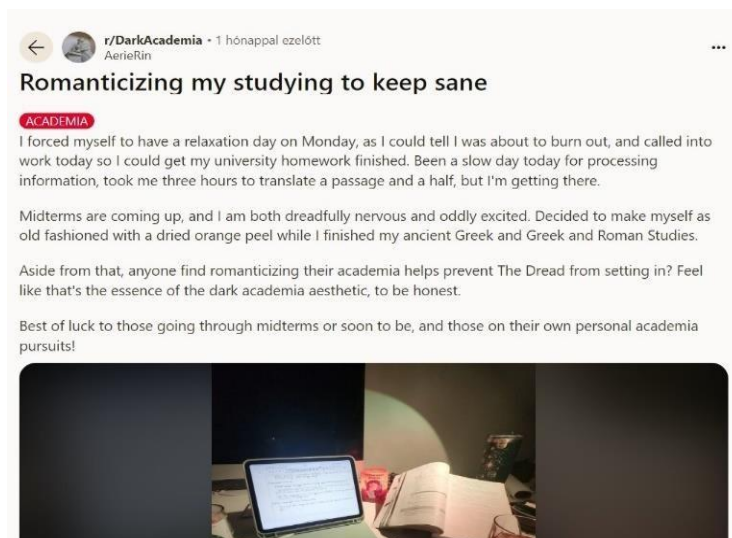

⁷⁸ Lásd: Képjegyzék

⁷⁹ Lásd: Képjegyzék

Egy másik követő oly módon népszerűsíti a humán tudományokat, hogy posztjában leírja, hogy milyen szakon tanul az egyetemen, és a tanulás romantizálása segíti át a szorgalmi időszakon, amely véleménye szerint talán éppen a lényegét adja ennek az esztétikának.

16.kép: Tanulás romantizálása 2.⁸⁰

Megfigyelésem szerint a követők a humán tudományokat, a tanulást oly módon is romantizálják, hogy a dark academia esztétika segítségével felidéznek például az 1900-as évek első évtizedeit a klasszikus irodalmi művek borítójával, vagy olyan íróasztalról készült fotókkal, amelyet kézírásos papírlapok lepnek el, mintegy azt az érzést keltve, hogy aki annál az asztalnál dolgozik, az nagyon komoly kutatómunkában lehet.

17.kép: Íróasztal, ahol kutatómunka zajlik⁸¹

⁸⁰ Lásd: Képjegyzék

⁸¹ Lásd: Képjegyzék

A Dark academia a humán tudományágakat a hozzájuk kapcsolt külső esztétikai stílus vizuális közzétételével is igyekszik népszerűsíteni, azaz ruha összeállítások fotóival.⁸² Ezeket a ruhaösszeállításokat tudományterületekre, szakokra bontják, melynek érdekessége, hogy a szettek jelentős része a humán tudományok képviselői számára kerültek összeállításra.

18.kép: Könyvtáros szak ruha szett⁸³

A fotók célja az, hogy aki érzékeny a XIX. század végi, XX. század eleji külső megjelenésre, vagy a kissé gótikusnak tűnő látványvilágra, pozitív élményként élje meg a fotók, ezáltal a szubkultúra üzenetét.

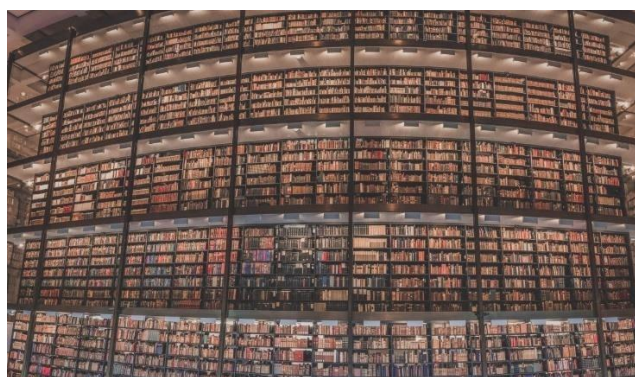
⁸² XVII. melléklet

⁸³ Lásd: Képjegyzék

A könyvtár központi szerepének hangsúlyozása

A Dark academia szubkultúrában a könyvtár központi szerepét a követők az online közösségi oldalakon közzétett fotóikkal közvetítik, ösztönözve a tagokat a könyvtárak látogatására.

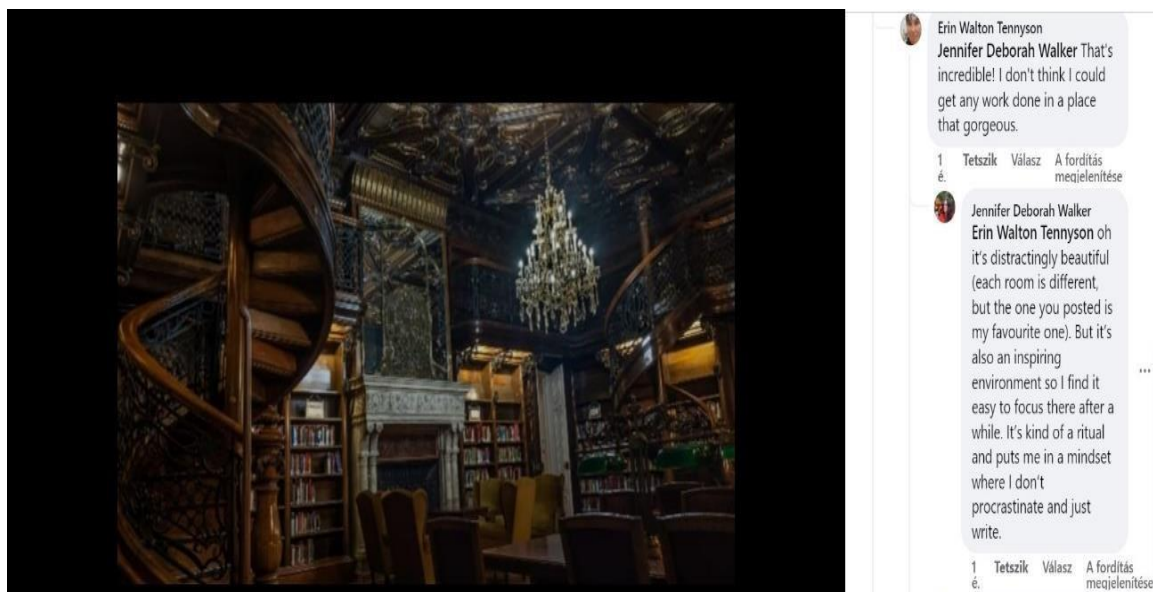
19.kép: Beinecke Ritka Könyvek és Kézirattár⁸⁴

A Dark academia stílusához külső és belsőépítészeti esztétikájában is illeszkedő könyvtárak világszerte, így Magyarországon is találhatók, amelyek még inkább vonzóvá teszik a közösség számára a könyvtárakat, mint helyszíneket.

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár művészettörténeti olvasóterme kedvelt színhelye a szubkultúra magyar és külföldi követőinek.

20.kép: FSZEK művészettörténeti olvasóterme⁸⁵

⁸⁴ Lásd: Képgyűjék

⁸⁵ Lásd: Képgyűjék

Azonban a Dark academia szubkultúra rajongói azon túl, hogy a könyvtár használatát népszerűsítik, egyben inspirálják is tagjaikat az otthoni könyvtárak létrehozására oly módon, hogy Dark academia esztétikai stílusban kialakított⁸⁶ könyvtáraik fotóit posztolják a csoportokban, amelyek rendkívüli harmóniát és nyugalmat árasztanak, mintegy azt üzenve a követőiknek, hogy a saját otthonukban is átélhető a könyvtár által nyújtott érzés.

21.kép Otthoni könyvtár Dark academia stílusban⁸⁷

22.kép: Otthoni könyvtár Dark academia stílusban 2.⁸⁸

⁸⁶ Gyakran képszerkesztővel szerkesztett, vagy mesterséges intelligenciával létrehozott képek

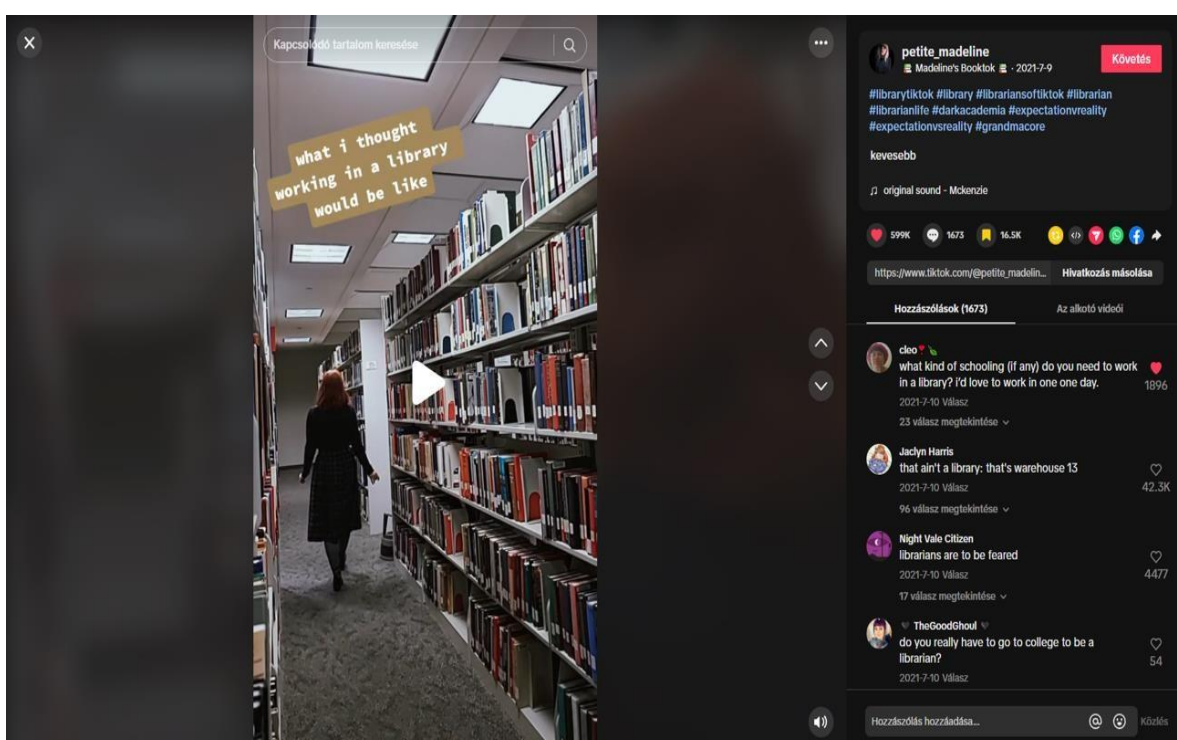
⁸⁷ Lásd: Képjegyzék

⁸⁸ Lásd: Képjegyzék

A könyvtártudomány népszerűsítése

Az olvasás és könyvtárak iránti szeretet és vonzódás tulajdonképpen mindegyik tematikus csoportban megnyilvánul, amikor az interneten a Dark academiara keresünk. A Tiktok közösségi platformon a #darkacademia hashteget beírva találtam rá egy egészen érdekes tartalomgyártóra, „Petite_Madeline”-re, aki az egyik videójában⁸⁹ arról mesél, hogy milyen érzés könyvtárban dolgozni

23.kép: Dark academia követő könyvtáros

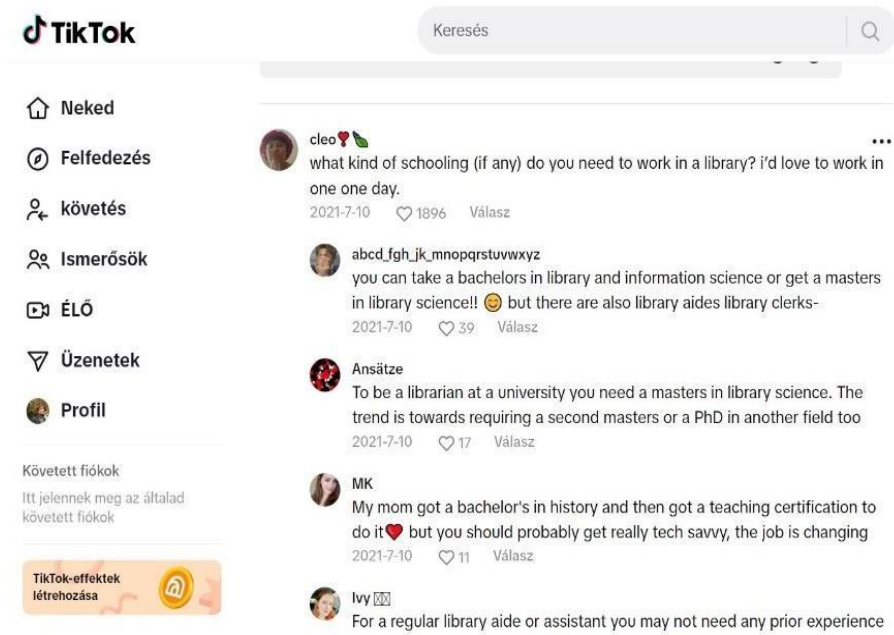

Madeline videója alatt több, mint 1600 hozzászólás érhető el⁹⁰, amelyek megfigyelésem szerint két részre bonthatók. A kommentálók egy része pozitív véleményét fejezte ki Petite_Madeline külső megjelenése iránt, amely véleményük szerint beleillik a könyvtári környezetbe, a másik részének azonban felkeltette az érdeklődését a könyvtáros szakma, és azzal kapcsolatban érdeklődtek, hogy milyen módon követhetnék Madeline foglalkozását.

⁸⁹ Lásd: Képjegyzék

⁹⁰ Lásd: Képjegyzék

24.kép: Dark academia követők érdeklődése a könyvtáros szakma iránt

A poszt alatt kommentezők közül többen is beszámolnak arról, hogy könyvtárban dolgoznak, amely szintén alkalmas arra, hogy a követők népszerűsítsék a könyvtáros szakmát. A posztra érkezett hozzászólásokat vizsgálva a hozzászólók felhasználói profilját is felkerestem, és arra az eredményre jutottam, hogy jelentős hányaduk a Dark academia szubkultúrát követi, illetve hogy többen is felsőfokú végzettséget jelöltek meg személyes profiljukban.

Kritikák a Dark academiával szemben

A dark academia esztétikát számos kritika érte, amelyek közül ebben a fejezetben csak a leggyakrabakat vizsgálom.

Egyes kritikák szerint a szubkultúra elitista, és idealizálja a tradicionális eurócentrikus környezetet, gyakran figyelmen kívül hagyva a modern társadalmi és kulturális sokszínűséget. Emellett sokan úgy vélik, hogy a szubkultúra romantizálja a mentális betegségeket és az élet sötét oldalát, amit sok fiatal követő nem feltétlenül lát reálisan.⁹¹

Kirekesztő és eurocentrikus

Véleményem szerint az eurócentrikusság kritikája két részre osztható.

Az első, amely azért kritizálja a dark academia irodalmi műveit, mert nem eléggé sokszínű, eurocentrikus, irodalmában Európára és az Egyesült Államokra fókuszál, Ázsiát és Afrikát pedig ignorálja műveiből. „Az esztétika részének tekintett dolgok (könyvek, filmek, divat stb.) az ókori Rómából vagy Görögországból, illetve a mai európai országokból származnak.”⁹² A theteenmagazin⁹³ egyik cikkében az *Addie LaRue láthatatlan élete* című könyvvel példálózik, amely történet egy francia nőről szól, aki egy alku miatt halhatatlan. A történet főhőse, Addie LaRue, annak ellenére, hogy halhatatlan és bejárhatta volna az egész Földet, mégis folyamatosan az angolul beszélő, „fehér” országokban marad, nem járja be például Etiópiát, vagy Indiát.

Véleményem szerint a Dark academia irodalom írói a saját személyes műveltségük és érdeklődésük alapján választják témáikat, amely nem feltétlenül az eurocentrikusságot tükrözi, hanem inkább az akadémiai és történelmi források elérhetőségét és széles körű ismertségét. A Dark academia alapvetően a humán tudományterületeket preferálja, például egy tipikus dark academia tudományágat, a kulturális antropológiát is, amely főleg az emberekkel és a társadalmakkal foglalkozik, tehát a szubkultúra követői számos kultúra iránt érdeklődhetnek.

Más kritikai hangok szerint a szubkultúra kirekesztő, például oly módon, hogy kanonizált könyveiben nem szerepelnek se színesbőrű, se LMBTQ+ karakterek.

A Dark Academia irodalomban valóban megfigyelhetők ezen hiányosságok, ilyen például *A holt költők társasága*, illetve a *Maurice* című filmek, amelyekben mindegyik karakter

⁹¹ Ann Synnefa: Dark Academia: Critiques of Elitism

⁹² Isabella Dudley-Flores: The Dark Side of Dark Academia: a Critique of the Aesthetic

⁹³ Isabella Dudley-Flores: The Dark Side of Dark Academia: a Critique of the Aesthetic

heteroszexuális és fehérbőrű. ⁹⁴Viszont kanonizált irodalomnak tekintik Oscar Wilde műveit, akit 1895-ben homoszexualitása miatt bíróság elé állítottak.⁹⁵

Mindazonáltal, a kritikus hangokat a sötét akadémia irodalmat kiadók is meghallották, ennek megfelelően a jövőben szem előtt kívánják tartani a dark academia stílusában alkotott színesbőrű és LMBTQ+ irányultságú írók munkáit. ⁹⁶

Függőségek idealizálása

A Dark academiát éri olyan kritika is, miszerint romantizálja, népszerűsíti a függőségeket. Gyakori, hogy fotókon és kisfilmekben a szereplők a szubkultúra stílusába öltözve, magukat könyvekkel körülvéve dohányoznak, esetleg egy pohár borral a kezükben merengenek, vagy magányosan, éjszakákon át tanulnak. „(...) *a koffeinfüggőség és a súlyos alváshiány kiemelkedően fontosak a sötét tudományos világban.*”⁹⁷

26.kép: Függőségek idealizálása⁹⁸

Tapasztalatom szerint ez a szubkultúra valóban, egyfajta intellektuális életmódként kezeli az egészségre káros viselkedést, ami kívülről stílusosnak és titokzatosnak tűnik, ugyanakkor óhatatlanul is a káros szenvedélyeket népszerűsíti.

⁹⁴ Isabella Dudley-Flores: The Dark Side of Dark Academia: a Critique of the Aesthetic

⁹⁵ Michele Rosenthal: A compendium of queer people in the 19th and 20th centuries. Oscar Wilde

⁹⁶ Lauren Ling Brown: 5 Dark Academia Novels by BIPOC Authors

⁹⁷ Isabella Dudley-Flores: The Dark Side of Dark Academia: a Critique of the Aesthetic

⁹⁸ Lásd: Képjegyzék

Mentális betegségek idealizálása

A szubkultúra gyakran ábrázolja vizuálisan is az intellektuális és személyes küzdelmeket, mint a szorongást és a depressziót, a kritikusok szerint pedig nem ritkán romantizálja a melankóliát, sőt a mentális betegségeket is.

A szubkultúra műalkotásai és irodalmi inspirációi, mint például Edgar Allan Poe vagy Franz Kafka⁹⁹, akiknek az életében és műveiben gyakran jelennek meg a mentális betegségek, tapasztalataim szerint nagy hatással vannak a szubkultúra esztétikájára. Ezek ábrázolásakor a mentális betegség, mint művészi ihlet, vagy a "szenvedő zseni" képe jelenik meg, amely a valós mentális betegségek súlyosságát és komplexitását kevésbé hangsúlyozza. Számos irodalmi mű esetén nyer megerősítést ez az esztétikai megjelenítés, például Fjodor Dosztojevszkij *Bűn és bűnhődés* című regényében, amelyben Rogyion Romanovics Raszkolnyikov karaktere a mentális küzdelmek mélyen átélhető példáját nyújtja, azonban Raszkolnyikov figurájának kidolgozása során Dosztojevszkij olyan árnyalt pszichológiai jellemzést is alkalmazott, amely lehetővé teszi az olvasó számára, hogy empátiával viszonyuljon a főszereplő szenvedéseéhez és mentális megpróbáltatásaihoz.

Raszkolnyikov mentális küzdelmeinek esztétikai megjelenítése során gyakran tapasztalható, hogy a szubkultúra követői a főhős tetteit elbogatellizálják, vagy éppen olyan kontextusba helyezik, amely az idealizálás határát súrolja, így a karakter viselkedése vonzó és romantikus fénybe kerül.

Ez a jelenség nemcsak Raszkolnyikov, hanem más dark academia irodalmi alakok esetében is megfigyelhető, akik vonzerejükkel, szenvedélyes intellektusukkal és mentális küzdelmeikkel ideálként jelennek meg, sok esetben idealizált viszonyulást kiváltva az olvasókban.

Elitizmus

Gyakran éri az a vád a szubkultúrát, hogy vizuálisan közvetített értékeinek anyagi vonzatával a dark academia céljai sokak számára elérhetetlen ideálként jelennek meg az érdeklődők előtt, amellyel kizárja azokat a csoportokat, akik nem férnek hozzá bőséges anyagi javakhoz. Ezen megközelítés értelmében a dark academia elitistának tűnhet. Ilyen anyagi teherrel járó vizuális értékek a drága öltönyök, antik könyvek, illetve a nagymúltú egyetemi kampuszokon való tanulás ábrázolása.

⁹⁹ Coralli. A and Perciaccante. A: Franz Kafka: An emblematic case of co-occurrence of sleep and psychiatry disorders

Megítélésük szerint azzal, hogy az egyetemi életet idealizálják, azt sugallják, hogy az intellektualizmus kizárólag felsőoktatási körülmények között érhető el.¹⁰⁰

Véleményem szerint a kritikusok félreértik a dark academia szellemiségét. Bár a szubkultúra valóban az – 1900-as évek eleji – intellektuális élet romantikus idealizálására épül, a tudás megszerzését és a folyamatos tanulást helyezve középpontba, azonban a szubkultúra egyik alapvető elve, hogy a tudáshoz való hozzáférés egyetemes emberi jog, amelytől senkit nem szabad megfosztani. A szubkultúra követői elutasítják a XX. század elején uralkodó társadalmi normák diszkriminatív elemeit, és egy olyan intellektuális közösség kialakítására törekcszenek, amely nyitott, befogadó és inkluzív. Természetesen a Dark academia, mint minden szubkultúra heterogén, tehát előfordulhat, hogy nem osztja minden tagja ugyanazokat a nézeteket, de a Dark academia alap gondolata a tudás és a tanulás, akár autodidakta módon is.

Tapasztalataim szerint a felmerülő kritikák egy része abból adódik, hogy a kritikusok azon irodalmi művek tartalma és üzenete alapján skatulyázzák be a szubkultúra szellemiségét, amelyeket a követők preferálnak, azt azonban figyelmen kívül hagyják –talán, mert el sem ismerik – hogy ez a közösség alapvetően inkluzív, nem zárkózik el a más szexuális irányultságú vagy a fehér rassztól eltérő emberek elől. Online kutatásom során a különböző közösségi oldalakon a kisebbségekbe tartozók is éppen úgy képviseltették magukat, ahogyan a többségbe tartozók. Erre példákat a Facebook *Dark Academia* csoportban közzé tett fotók között is találni.

27.kép: Kisebbségi csoportba tartozó személyek a Dark academia szubkultúrában¹⁰¹

forrás: facebook, Dark Academia group

forrás: facebook, Dark Academia group

¹⁰⁰ Ann Synnefa: Dark Academia: Critiques of Elitism

¹⁰¹ Lásd: Képgjegyzék

Összegzés

Dolgozatomban a könyvtár központi szerepét vizsgáltam egy Z-generációs szubkultúrában, a Dark academia esztétikában.

Dolgozatomban négy kutatási kérdésre kerestem a választ.

1. Hogyan ösztönzi a Dark academia a követőit a könyvtárba járásra, olvasásra a divaton keresztül?

A szubkultúra népszerűsége a Covid járvány időszakában robbanásszerűen megnőtt, amelynek egyik oka az, hogy a divatot erősen áthatják az érzelmek, amelyek között a félelem is szerepet játszott, és amely depresszív hangulatzavarokhoz vezethetett. A divathoz történő csatlakozással felfedezhették az esztétikát az online térben megjelenített képek által, amelyeknek a hangulata nyugalommal töltötte el az egyéneket, amelyek végül az öröm, az élvezet és a rajongás érzéséhez vezettek. Amíg a követők képesek voltak belemerülni a Dark academia világába, addig felvehettek egy valós, vagy maguk által kreált személyiséget, amelyben az öltözködés is segítette őket, ilyen módon is a pszichikai egyensúly elérésére törekedve, amely pozitív érzéssel járt. A szubkultúrához csatlakozók olyan fotókkal is találkoztak, amelyeken nyilvánvalóvá vált, hogy a szubkultúrában a könyvtár központi szerepet tölt be. Tapasztalatom szerint, a követők egy része törekszik a szubkultúrával történő azonosulásra, amely során gyakrabban olvasnak, elsősorban a szubkultúra által preferált irodalmi műveket, illetve gyakrabban látogatnak könyvtárba, többnyire a szubkultúra divatja szerinti öltözködésben.

2. Hogyan próbálja ez a szubkultúra az egyetemi életet és a tanulást ösztönözni?

A szubkultúra egyetemi élet iránti rajongása az esztétika vizuális megjelenésében és az irodalmában is hangsúlyos, jellemző, hogy a preferált regények története középiskolai, egyetemi kollégiumok vagy valamely zárt, bentlakásos intézmények falai között játszódik. A szubkultúra esztétikájának megfelelő egyetemi könyvtárakról posztolt fotók jól közvetítik a szubkultúra által romantizált egyetemi életet, a könyvtárak sötét fa könyvespolcai a múltat idézik, ezzel is idealizálva az akadémiai tanulmányokat, az egyetemi életet, amely nosztalgikus érzést keltve kapaszkodót és célt adhat a fiatalok számára. Megfigyeléseim szerint a szubkultúra követői között a felsőoktatásban tanulmányokat folytatók is reprezentálják magukat, amellyel gyakran a humán tudományokat népszerűsítik. Azonban a tanulás ösztönzése nem csak az egyetemi élet romantizálásával valósul meg. Az otthoni

könyvtárak kialakításának célja az illúzióébresztés oly módon, hogy a szubkultúra esztétikája szerinti környezet kialakításával egy számára biztonságos, harmonikus és megnyugtató, a képzelet áramlására alkalmas helyet teremtsen, amelyben képes az aktuális valóságából kiszakadni, és átadni magát az olvasott mű tartalmának.

3. Milyen törekvésekkel próbálja a Dark academia a humán- és könyvtártudomány hasznosságát népszerűsíteni?

A követők olvasás és könyvtárak iránti szeretete tulajdonképpen mindegyik tematikus csoportban megnyilvánul, a posztok között található olyan felhasználó által megosztott tartalom, amelyből nyilvánvalóvá válik, hogy a szubkultúra követője egyben a könyvtáros szakma egy képviselője is. A kutatásom során fellelt ilyen tartalmú videók alatt a követők érdeklődni kezdtek a könyvtári munka, vagy a könyvtáros szakma iránt, de a poszt alatt található kommentezők közül többen is beszámolnak arról, hogy könyvtárban dolgoznak, amely szintén alkalmas arra, hogy a követők népszerűsítsék a könyvtáros szakmát.

4. Milyen kritikák érik a szubkultúrát?

A szubkultúra kritikusai többnyire úgy látják, hogy Dark academia elitista, és idealizálja a tradicionális eurócentrikus környezetet, gyakran figyelmen kívül hagyva a modern társadalmi és kulturális sokszínűséget. Emellett sokan úgy vélik, hogy a szubkultúra romantizálja a mentális betegségeket és az élet sötét oldalát.

Véleményem szerint a dark academia irodalom írói a saját személyes műveltségük és érdeklődésük alapján választják témáikat, amely nem feltétlenül az eurocentrikusságot tükrözi. Más kritikai hangok szerint a szubkultúra kirekesztő, nem képviseli a társadalmi sokszínűséget. A Dark Academia irodalomban valóban megfigyelhetők ezen hiányosságok, az irodalmi karakterek általában heteroszexuális és fehérbőrű emberek.

Újabb kritikaként merült fel a szubkultúrával szemben, hogy romantizálja, népszerűsíti a mentális betegségeket, a melankóliát és a függőségeket. Tapasztalatom szerint ez a szubkultúra valóban, egyfajta intellektuális életmódként kezeli a függőséggel járó viselkedést, ami kívülről stílusosnak tűnhet ugyan, azonban egyben a káros szenvedélyeket népszerűsíti.

Gyakran éri az a vád a szubkultúrát, hogy vizuálisan közvetített értékeinek anyagi vonzatával a dark academia céljai sokak számára elérhetetlen ideálként jelennek meg az érdeklődők előtt, amellyel kizárja azokat a csoportokat, akik nem férnek hozzá bőséges anyagi javakhoz, erősítve az osztálykülönbségeket. Véleményem szerint a kritikusok

félreértik a dark academia szellemiségét. A szubkultúra egyik alapvető elve, hogy a tudáshoz való hozzáférés egyetemes emberi jog, amelytől senkit nem szabad megfosztani. A szubkultúra követői elutasítják a 20. század elején uralkodó társadalmi normák diszkriminatív elemeit, és egy olyan intellektuális közösség kialakítására törekcszenek, amely nyitott, befogadó és inkluzív.

Nyilatkozat

Alulírott Gellai Gergely Márk nyilatkozom arról, hogy a pályamunkám elkészítése során MI nem került használatra.

Irodalomjegyzék

- Animus Kiadó. (2024). *Karácsony a Roxfortban - Meghívó*. Letöltés dátuma: 2024. 10 20, forrás: Animus: <https://animuscentral.hu/konyv/karacsony-a-roxfortban-meghivo-1-fore>
- Arcanum. (2024). baziliszkus. (2024). Budapest, Pest, Magyarország. Letöltés dátuma: 2024. 10 21, forrás: <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyar-etimologiai-szotar-F14D3/b-F1794/baziliszkus-F184B/>
- Armstrong, M. (2022. 04 22). *Page Turner: Printed Book Sales Rising Again in the U.S*. Letöltés dátuma: 2024. 10 15, forrás: Statist: <https://www.statista.com/chart/27285/printed-book-unit-sales-timeline-united-states/>
- Borostyán Produkció. (2024. 02 23.-25.). *Debreceni Harry Potter hétvége*. Letöltés dátuma: 2024. 10 25, forrás: Facebook: <https://www.facebook.com/events/debrecen/debreceni-harry-potter-h%C3%A9tv%C3%A9ge/902486704737315/>
- Brown, L. L. (2024. 10. 01.). 5 Dark Academia Novels by BIPOC Authors. *Crimereads*. Letöltés dátuma: 2024. 10 16, forrás: <https://crimereads.com/5-dark-academia-novels-by-bipoc-authors/>
- Codella, C. (2024. 10. 22.). A silly question perhaps, but I just gotta ask: Are any of you guys actually academics/scholars? . Letöltés dátuma: 2024. 11 01, forrás: https://www.facebook.com/groups/817279418863846/?multi_permlinks=1609286599663120&ref=share
- collins dictionary. (d.n.). dark+academia. Letöltés dátuma: 2024. 11 01, forrás: <https://www.collinsdictionary.com/submission/25089/dark+academia>
- Coralli , A., & Perciaccante, A. (2016. 04. 12.). *Franz Kafka: An emblematic case of co-occurrence of sleep and psychiatryc disorders*. Letöltés dátuma: 2024. 11 2, forrás: National Library of Medicine: <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC4866976/>
- Dudley-Flores, I. (2021. 04. 24.). The Dark Side of Dark Academia: a Critique of the

- Aesthetic. *The teen magazine*. Letöltés dátuma: 2024. 10 29, forrás:
<https://www.theteenmagazine.com/the-dark-side-of-dark-academia-a-critique-of-the-aesthetic>
- Edridge, A. (2024. 11. 13.). Generation-Z. Letöltés dátuma: 2024. 10 16, forrás:
<https://www.britannica.com/topic/Generation-Z>
- Efremov, J., Kertakova, M., & Kuzmanovska, V. D. (2021. 01.). *Expression of personality through dressing*. Letöltés dátuma: 2021. 10 23, forrás: researchgate:
https://www.researchgate.net/publication/351199955_Expression_of_personality_through_dressing
- Eldridge, S. (2024. 11- 05.). Generation-Alpha. Letöltés dátuma: 2024. 10 29, forrás:
<https://www.britannica.com/topic/Generation-Alpha>
- Eötvös Loránd Tudományegyetem. (2024). *Hagyományok és kihívások XII*. Letöltés dátuma: 2024. 08 24, forrás: ELTE: <https://www.elte.hu/content/hagyomanyok-es-kihivasok-xii.e.17768>
- Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár. (d.n.). *Berlin a mi Párizsunk - Magyar írók és hagyatékaik a Berlini Művészeti Akadémián*. Letöltés dátuma: 2024. 11 03, forrás: Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár: <https://fszek.hu/News/0601berlin>
- Jenkins, S. (2016. 12 22). Libraries are dying – but it’s not about the books. *theguardian*. Letöltés dátuma: 2024. 10 14, forrás:
<https://www.theguardian.com/commentisfree/2016/dec/22/libraries-dying-books-internet>
- Katona József Könyvtár. (2024). *Klubjaink a Tinivilágban*. Letöltés dátuma: 2024. 10 30, forrás: kjmk: <https://www.kjmk.hu/klubjaink-a-tinivilagban/>
- Kovács , K. (2007). 2.1. Az érzelmek által vezérelt divatjóság fogyasztó. In *A divattermékek fogyasztása, és a divatterjedés racionális és emocionális mozgatói* (old.: 20). Budapest: Akadémiai Kiadó.
- Ladányi, B. (2021. 07. 17.). A stílus alakulása a Covid időszaka után. *Charmina*. Letöltés dátuma: 2024. 11 02, forrás: <https://charmina.hu/a-stilus-alakulasa-a-covid-utan/>

- Leakeys-bookshop. (2024). Leakey's Bookshop. Letöltés dátuma: 2024. 10 15, forrás:
https://www.invernessbid.co.uk/business_listings/leakeys-bookshop/
- Liddy, K. (2023. 08. 02.). Do you have a 'third place?' Here's why finding one is key for your well-being. *Today*. Letöltés dátuma: 2024. 10 21, forrás:
<https://www.today.com/life/inspiration/third-place-meaning-rcna94279>
- Magyar Könyvtárosok Egyesülete. (2018). *Könyvtárosok az ENSZ 2030 Agenda és a fenntartható fejlődés megvalósításáért*. Budapest: Magyar Könyvtárosok Egyesülete. Letöltés dátuma: 2024. 11 03, forrás: https://mke.info.hu/wp-content/uploads/2018/03/SDG_sztorik_nyomda_final-jav3.pdf
- Magyar Távirati Iroda. (2024. 02. 19.). *Az olvasást népszerűsíti az első Harry Potter-hétvége Debrecenben*. Letöltés dátuma: 2024. 10 02, forrás: [hirado.hu](https://hirado.hu/extra/kultura/cikk/2024/02/19/az-olvasast-nepszerusiti-az-elso-harry-potter-hetvege-debrecenben):
<https://hirado.hu/extra/kultura/cikk/2024/02/19/az-olvasast-nepszerusiti-az-elso-harry-potter-hetvege-debrecenben>
- Millán, L. L. (2023. 08.). *The Dark Academia aesthetic: nostalgia for the past in social networks*. Letöltés dátuma: 2024. 10 20, forrás: [researchgate](https://www.researchgate.net/publication/377271714_The_Dark_Academia_aesthetic_nostalgia_for_the_past_in_social_networks):
https://www.researchgate.net/publication/377271714_The_Dark_Academia_aesthetic_nostalgia_for_the_past_in_social_networks
- MTAK. (2023). *Hagyományok és kihívások XI*. Letöltés dátuma: 2024. 10 10, forrás: Tudományos Dokumentumok Közös Keresője:
<https://tudokk.mtak.hu/index.php?a=set&id=23263>
- O'Bryan, A. (2021. 02. 07.). How I'm Using the Dark Academia Aesthetic to Overcome Seasonal Depression. *Medium*. Letöltés dátuma: 2024. 10 23, forrás:
<https://medium.com/blankpage/how-im-using-an-aesthetic-to-overcome-seasonal-depression-8fd53560>
- Page Park. (2023). *Martyrs Kirk-Adaptation of a valued church into postgraduate study space*. Letöltés dátuma: 2024. 10 21, forrás: [martyrs-kirk](https://martyrs-kirk.co.uk/):
<https://pagepark.co.uk/project/martyrs-kirk/>
- Ph.D. Berens, I. K., & Ph.D.Noorda, R. (2023). *Gen Z and Millennials. How They Use Public Libraries and Identify Through Media Use*. Portland State University. Portland: The American Library Association. Letöltés dátuma: 2024. 10 21,

forrás: <https://www.ala.org/sites/default/files/advocacy/content/tools/Gen-Z-and-Millennials-Report%20%281%29.pdf>

Reményi , D. (2022. 12. 16.). Dark Academia Aesthetic – íme a trend, ami a Y2K-t is kenterbe veri. *fashionstreetonline*. Letöltés dátuma: 2024. 10 14, forrás: <https://fashionstreetonline.hu/2022/12/16/dark-academia-aesthetic-ime-a-trend-ami-a-y2k-t-is-kenterbe-veri/>

Rosenthal, M. (2024). A compendium of queer people in the 19th and 20th centuries. Oscar Wilde. Letöltés dátuma: 2024. 10 25, forrás: <https://www.queerportraits.com/bio/wilde>

Rowling, J. K. (2002). *Harry Potter és a titkok kamrája*. (T. T. Boldizsár, Ford.) Budapest: Animus kiadó.

Scatena, J. (d.n.). *livraria-de-santiago*. Letöltés dátuma: 2024. 10 18, forrás: cntraveler: <https://www.cntraveler.com/shops/obidos/livraria-de-santiago>

Southwick, H. (2022. 02. 18.). What is dark academia? An explainer on Gen Z's favorite aesthetic. *eu.usatoday*. Letöltés dátuma: 2024. 10 10, forrás: <https://eu.usatoday.com/story/money/reviewed/2022/02/18/what-is-dark-academia-an-explainer-on-gen-zs-favorite-aesthetic/49818563/>

Synnefa, A. (2023. 08. 17.). Dark Academia: Critiques of Elitism. *Medium*. Letöltés dátuma: 2024. 11 08, forrás: <https://medium.com/@megadesiana4/dark-academia-critiques-of-elitism-3dbed4baa5d4>

Tomas, P. (2024. 09 03). Public libraries in 'crisis' as councils cut services. *BBC*. Letöltés dátuma: 2024. 10 26, forrás: <https://www.bbc.com/news/articles/cn9lexplel5o>

Tóth , M. (2022). A könyvtárak 2050-ben. (d. h. PhD, Szerk.) *Tudásmenedzsment, XXIII*, 59-71. Letöltés dátuma: 2024. 11 08, forrás: <https://journals.lib.pte.hu/index.php/tm/article/view/5797/5568>

Tourism.eu. (2024). *Tourism*. Letöltés dátuma: 2024. 10 17, forrás: tourism.olomouc: <https://tourism.olomouc.eu/en/mista/cerveny-kostel/>

Zelazko, A. (2024. 10. 21.). millennial. Letöltés dátuma: 2024. 10 22, forrás: <https://www.britannica.com/topic/millennial>